

märka last

MTÜ Lastekaitse Liidu ajakiri
7/2015

-
- › Turvatud lapse õiguste kuu
 - › McDonald's soovib kampaaniaga koguda 30 000 eurot lastele
 - › Lapsega legaalselt välismaale
 - › Lapse huvidest lähtumise kohustus uues lastekaitseseaduses
 - › MTÜ Lastekaitse Liit lahkab konverentsil uut lastekaitseseadust

Toimetaja:
Mart Valner

Kujundus:
Katrín Nõu

Kaanefoto:
Herta Kaev

Illustratsioonide autorid:
Gleb Shilov, Dominika Trejer, Signe Viiksaar
Gerda Kerster
Elena Klink

Ajakirja kontakt:
ajakiri@lastekaitseliit.ee
Ajakiri.lastekaitseliit.ee

Väljaandja:
MTÜ Lastekaitse Liit

SISUKORD

4

Turvatud lapse õiguste kuu

6

McDonald's soovib kampaaniaga koguda 30 000 eurot lastele

10

Lapsega legaalselt välismaale

16

Lapse huvidest lähtumise kohustus uues lastekaitseaduses

24

MTÜ Lastekaitse Liit lahkab konverentsil uut lastekaitseadust

IGAL LAPSEL ON
õigus KAITSELE!

Gleb Shilov 13.a, Dominika Trejer 13.a, Signe Viiksaar 13.a

Turvatud lapse õiguste kuu

Loone Ots

MTÜ Lastekaitse Liit president

MTÜ Lastekaitse Liit avaldab sügavat kaastunnet Pariisi terrorirünnaku ohvritele. Samuti oleme mõttes Venemaa lennukil hukkunute omastega, teiste seas 25 lapse lähedastega.

Pariisis juhtunu järel levivad sotsiaalmeedias psühholoogide juhised, kuidas rääkida terrorist lastele. On õudne, et peame looma selliseid õpetusi. Lapse õiguste kuule on langenud päev, mil Euroopa südames põrmustati lapse põhiõigus kasvada turvalises ja elu austavas keskkonnas.

Eesti on seni rünnetest pääsenud. Seni on meie riik suutnud järgida lapse õiguste konventsiooni artikli 2 lõiget 2: *Osalisriigid võtavad tarvitusele kõik vastavad abinõud, et tagada lapse kaitse igasuguste diskrimineerimise ja karistusvormide eest tema vanemate, seaduslike hooldajate või perekonnaliikmete seisundi, tegevuse, vaadete või nende tõekspidamiste pärast. Makromaailmas on meie lapsed seni olnud hoitud.*

Kuidas on lood mikromaailmas, näiteks peres, lasteaias või koolis? Lapse keha ründmine käe või vitsaga on seaduse jõul keelatud. Seadus peab lubamatuks ka lapse alandamist, hurjutamist, haavamist, niisiis *vaimu* kahjustamist. Demokraatlik

õigusriik austab perekonna puutumast ja kodu privaatsust. Nii on järelevalve lapse sõnadega karistamise üle piiratud. Kogu vastutus on meie, täiskasvanute, endi õlul.

Lastekaitse liidu suur aastakonverents kannab seekord pealkirja „Ära löö last – ka sõnadega“. Õnneliku lapse kuvand eeldab tingimusteta sõbralikku kasvukeskkonda, kus erimeelsused lahendatakse hea sõna jõul. Kus teineteist kuulatakse. Kus laps on hoitud.

Vägivald kasvatab vägivalda. Varasemast ohtlikum maailm nõuab just praegu lapse ja tema pere alusväärtuste veel jõulisemat edendamist. Headus, sallivus ja austus peavad olema klibil rohkem kui kunagi varem. Kasvatades lapsi headuse vaimus, hoiame tuleviku maailma.

Oleme lastele tänulikud, et nad meil on. Oleme rõõmsad, et seni on nii meie kui ka nende elu väljaspool ohte. Jälgime konverentsi „Ära löö last – ka sõnaga“. Oleme saalis või vaatame ülekannet. Pakume julgelt välja oma ideid ja lahendusi, kuidas meie laps elaks ka vaimselt ohutus keskkonnas. Kutsume ekraani taha ka sõpru ja tuttavaid. Mida rohkem meid koos on, seda kindlam on headuse võit.

Foto: Anete Pelmas

McDonald's soovib kampaaniaga koguda 30 000 eurot lastele

McDonald's ja Lastekaitse Liit jätkavad möödunud aastal algatatud koostööd, et muuta liidule kuuluv Remniku õppe- ja puhkekeskus liikumispuudega laste vajadustele vastavaks. Selle eesmärgi täitmiseks toimub novembrikuus heategevuskampaania McHappy Day, mida McDonald's korraldab Eestis juba üheksandat korda. Tänavuse kampaania ambitsioonikas eesmärk on koguda vähemalt 30 000 eurot liikumispuudega laste toetuseks.

Möödunud aastal koguti McDonald's heategevuskampaania käigus restoranikülastajate abiga ühtekokku 27 750 eurot, mille toel alustati sel sügisel Ida-Virumaal asuvas laagri-kompleksis esmaseid hädavajalikke ehitustöid. Lastekaitse Liidu juhi Martin Medari sõnul eelnes ehitustöödele põhjalik invaligipääsetavuse auditeerimine, et töötada välja konkreetsed lahendused keskkonna parendamiseks. Eeltöö etappi kaasati ka liikumispuudega lapsed.

“Korraldasime sel suvel Remnikul laagri, kus osalesid ka liikumispuudega lapsed. Selle eesmärk oli laste endi kogemuse kaudu väga täpselt kaardistada tegelikud vajadused, mida ruumide ja laagriala kohaldamisel silmas pidada. Koos veetsid aega nii liikumispuudega kui ka liikumispuudeta lapsed, mis on meie laagri tulevikuvision – võimaldada vahetut koosviibimist kõikidele lastele, et suurendada seeläbi ühiskonnas sallivust ja tolerantust erinevuste suhtes,” selgitas Medar.

Tulevane Remniku maja

Medari sõnul on eesmärk alustatud renoveerimistöid jätkata ja ehitada järgmiseks suveks täielikult välja laagrikompleksi ühe hoone esimene korrus. “Liikumispuudega laste vastuvõtmiseks loome vastavate tingimustega elu- ja olmeruumid, söökla, kohaldame uste laiusi ja rajame laagri alale kaldteed. Tänu sellele saame järgmisel suvel tervitada laagris 24 liikumispuudega last, kes saavad koos tervete lastega aktiivselt laagrisuve nautida,” sõnas ta.

McDonald's Baltikumi turundusdirektori Marius Stonkuse sõnul on laste heaolu McDonald's restoraniketi üks prioriteete. „Panustame koos oma külastajatega juba aastaid laste heaolu edendavatesse projektidesse. Möödunud aastal käivitatud koostöö Lastekaitse Liiduga annab meile võimaluse anda oma panus sellesse, et liikumispuudega lapsed oleksid ühiskonnas enam märgatud ja väärtustatud. Mistahes puue ei tohiks takistada lapsel oma eakaaslastega koosviibimist ja ühiskonnas tegutsemist, mistõttu jätkame kindlameelselt oma missiooni piiratud liikumisvõimetega laste suurema kaasatuse tagamiseks ühiskonnas,“ sõnas Stonkus.

Liikumispuudega laste suvelaagri projekti toetamiseks käivitas McDonald's novembri alguses kuu lõpuni kestva kampaania. Kõik on oodatud McDonald's restoranis spetsiaalse naerusuuga endast pilti tegema, kuna McDonald's annetab iga naerusuuga tehtud pildi eest ühe euro.

Pildid tuleb üles laadida veebilehele mcdonalds.ee/naeratus.

Suvelaagri projekti on võimalik toetada ka McDonald's restoranis spetsiaalseid kampaania prille ostes.

Gerda Kerster

Hea nõu lastega peredele

Lapsega legaalselt välismaale

Katrin Orav

Advokaadibüroo LEXTAL vandeadvokaat

Tänapäeval on üsna tavaline, et inimesed leiavad endale uue töökoha või elukaaslase väljaspool Eesti Vabariiki. Tihti toob see kaasa vajaduse asuda elama mõnda välisriiki. Kui kolijaks on lapsevanem, kelle juures laps igapäevaselt elab, tekib küsimus, kas ja kuidas on tal võimalik laps endaga välisriiki kaasa võtta?

Lahkuläinud vanematel, kellel on lapse suhtes säilinud ühine hooldusõigus, on perekonnaseaduse kohaselt võrdsed õigused ja kohustused. Hooldusõigus hõlmab õigust hoolitseda lapse isiku eest (*isikuhoidus*) ja õigust hoolitseda lapse vara eest (*varahoidus*) ning **otsustada lapsega seotud asju.**

Perekonnaseaduse § 124 lg 1 kohaselt on isikuhoidus hooldaja kohustus ja õigus last kasvatada, tema järelvalvata ja tema viibimiskohta määrata ning lapse igakülgse heaolu eest muul viisil hoolitseda.

Kui ühist hooldusõigust omavad vanemad elavad lahus, otsustavad nad lapsega seotud olulisi asju ühiselt. Seega peavad lahkuläinud vanemad ühiselt otsustama ka lapse kolimise välisriiki!

Juhul, kui vanemad saavutavad sellise kokkuleppe, et laps võib koos ühe vanemaga asuda elama mõnda välisriiki, ei ole probleemi. Kuivõrd seaduse kohaselt on lapsel ka pärast välisriiki kolimist õigus isiklikult suhelda mõlema vanemaga ja mõlemal vanemal on kohustus ja õigus suhelda lapsega, peaksid vanemad täiendavalt sõlmima suhtluskorra kokkuleppe, et ette näha, millisel viisil hakkab välisriigis elav laps edaspidi suhtlema oma Eestis elava vanemaga. Suhtluskorra kokkuleppe peaks hõlmama eelkõige seda, kus ja millal kohtumised toimuvad ning kes ja kui suures ulatuses tasub lapse reisikulud. Loomulikult sõltub palju lapse vanusest, vanemate materiaaletest

võimalustest ja töögraafikutest. Kui tegemist on lasteaialapsega ja välisriik ei asu Eestist geograafiliselt kaugel, on sobivat aega leida ilmselt lihtsam. Praktikas on kokku lepitud näiteks selliselt, et laps viibib igal kuul ühe nädala või kaks nädalavahetust Eestis elava vanemaga, vanem reisib kas ise välisriiki või laps toimetatakse selleks perioodiks Eestisse. Kui välisriik asub Eestist geograafiliselt kaugel või laps käib juba koolis, sobivad pikemateks kohtumisteks paremini puhkused, vaheajad ja riiklikud pühad. Kuivõrd vanematel on lapse suhtes võrdsed õigused ja kohustused, on lapse reisikulud samuti jagatud praktikas vanemate vahel võrdselt. Igal juhul tuleb vanematel teha koostööd selleks, et lähikontakt Eestis elava vanemaga säiliks!

Olukorras, kus vanemad rahumeelset kokkulepet ei saavuta ja Eestist ära koliv vanem võtab lapse kaasa ilma teise vanema nõusolekuta, on Eestisse jääval vanemal õigus esitada „Lapseröövi suhtes tsiviilõiguse kohaldamise rahvusvahelise konventsiooni“ (nn Haagi Lapseröövi Konventsioon) alusel taotlus justiitsministeeriumile lapse viivitamatuks tagasitoomiseks Eesti Vabariiki. Last ei tagastata Eestisse üksnes äärmiselt erandlikel juhtudel!

Näiteks, kui taotlus esitatakse hiljem kui ühe aasta möödumisel lapse äraviimisest ning laps on uue keskkonnaga kohanenud või valitseb tõsine oht, et lapse tagasitoomine võib talle põhjustada füüsilisi või psüühilisi kannatusi või muul viisil panna lapse talumatusse olukorda.

Kirjeldatud negatiivse stsenaariumi ärahoidmiseks, tuleks esmalt otsida abi kohaliku omavalitsuse lastekaitsetöötajalt, kes omab erialaseid teadmisi ja kogemust ning aitab tihti vanematel saavutada laste osas mõistlikke kokkuleppeid. Kui vanematel ei ole võimalik lapse elukoha osas kokkulepet saavutada ka lastekaitsetöötaja vahendusel, annab perekonnaseadus lapsevanemale võimaluse pöörduda kohtusse ning taotleda, et küsimuses, milles kokkulepet saavutada ei õnnestu, antaks ainuotsustusõigus üle ühele vanemale. Kohtusse pöördumisel tuleb lapsevanemal taotleda ühise hooldusõiguse osalist lõpetamist ja ainuotsustusõiguse üleandmist lapse viibimiskoha määramise küsimuses.

Perekonnaseaduse § 119 kohaselt ei otsusta kohus ise lapse elu puudutavat küsimust vanemate eest, vaid annab ühele vanemale õiguse otsustada seda üksi, s.o. ilma teise vanemata.

Lapsevanemal tuleb kohtusse pöördumisel arvestada sellega, et kohtumenetlusekaasatakselisaks kohaliku omavalitsuse lastekaitsetöötajale ka laps, kellele määratakse riigi kulul advokaat. Lastekaitsetöötaja on kohustatud esitama asjas oma arvamuse. Kohus kuulab ära vähemalt 10-aastase lapse isiklikult aga vajadusel ka noorema. Otsust tehes peab kohus lähtuma alati **lapse huvidest**, arvestades ka asjaomaste isikute õigustatud huve. Lapse viibimiskoha (sh elukoha) otsustusõiguse üleandmisel, eelkõige juhul, kui lapse elukohaks saab olema mõni välisriik, lähtub kohus muu hulgas sellest, kumma vanemaga on lapsel lähedasem kiindumussuhe, millised saavad olema tema elutingimused, kas tal on olemas välisriigis lasteaia- või koolikoht. Eeldatakse, et väikesed lapsed omandavad võõrkeele väga kiiresti ning kohanevad uue keskkonnaga samuti suhteliselt lühikese aja jooksul. Vähem oluline ei ole asjaolu, kuidas on tagatud lapse edaspidine suhtlemine Eestisse jääva vanemaga, võttes arvesse, kuidas see on siiani toimunud.

Artikkel ilmus Justiitsministeeriumi toel „Hea nõu lastega peredele“ projekti raames.

Täiendavalt tasub Eestist ära kolival vanemal läbi mõelda, milliseid lapse elu puudutavaid küsimusi tuleb välisriigis veel lahendada, milleks võib olla vaja teise vanema nõusolekut. Näiteks, millises koolis hakkab laps käima või kes otsustab lapse tervist puudutavate küsimuste üle. Elus võib ette tulla olukordi, kus on vaja väga kiirelt reageerida, kuid eri riikides elavate vanemate puhul võib olla see raskendatud. Nimetatud küsimuste osas tuleb samuti lapsevanemal pöörduda kohtusse ja taotleda ühise hooldusõiguse osalist lõpetamist ja ainuotsustusõiguse üle andmist ühele vanemale.

LAPSE HUVIDEST LÄHTUMISE KOHUSTUS UUES LASTEKAITSESEADUSES

Elise Nikonov

Sotsiaalministeerium,
Laste ja perede osakonna peaspetsialist

01.01.2016 jõustuva lastekaitseaduse § 21 näeb kõigile avaliku võimu –ja eraisikutele ette kohustuse kõigi last mõjutavate otsuste tegemisel lähtuda lapse huvidest kui esmatähtsast kaalutlusest.

Lapse huvidest (inglise keeles *the best interest of the child*) lähtumise kohustus on sätestatud ÜRO lapse õiguste konventsiooni (LÕK) artiklis 3 ning moodustab ühe konventsiooni neljast

aluspõhimõttest. Lapse õiguste komitee on artikkel 3 sisu avanud sügavamalt 2013. aastal koostatud üldkommentaaris nr 14¹, mille sisul ka lastekaitseaduse säte põhineb.

¹ General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), Adopted by the Committee at its sixty-second session (14 January – 1 February 2013). Kättesaadav <http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/GC.14.pdf>

Lapse huvidest lähtumise kohustus koosneb mitmest eri osast, mis kokku moodustavad terviku:

1. Selgita välja kogu informatsioon, mis on vajalik, et hinnata otsuse mõju lapse õigustele ja heaolule

Uuri aktiivselt lapse enda arvamust antud küsimuses (selgitades talle, milles on küsimus; ergutades teda oma arvamust avaldama, kuulates ning arutledes)

Kogu muudest allikatest kokku kõik asjakohased lapse olukorra ja isikuga seonduvad asjaolud ja muu informatsioon

2. Hinda kogutud informatsiooni, kõiki asjaolusid kogumis (sh lapse arvamuse kui ühe asjaoluga arvestamisel lähtu lapse vanusest ja arengutasemest – st, mida vanem ja arenenum on laps, seda suurem kaal peaks tema enda arvamusel olema)

3. Kujunda seisukoht selle kohta, et mis on antud küsimuses lapse huvid (milline lahendusvariant vastaks enim lapse huvidele – st, aitaks parimal võimalikul moel tagada lapse õigusi ja heaolu ning vastaks nii palju, kui võimalik, lapse enda soovidele)

4. Kui otsus mõjutab ka teiste isikute huve, ja need on vastuolus lapse huvidega, siis arvesta lapse huvisid kui esmatähtsat kaalutlust. See ei tähenda, et lapse huvid kaaluksid alati üles teiste isikute huvid, kuid neile tuleb siiski anda suurem, eriline kaal.

Kellele ja millal lapse huvidest lähtumise kohustus kohaldub?

Lastekaitseseaduse § 21 lg 1 näeb ette, et lapse huvid tuleb välja selgitada ja neist kui esmatähtsast kaalutlusest lähtuda *kõigi* last mõjutavate otsuste tegemisel. Seda lastekaitseseaduses sätestatud kohustust kohaldatakse kõigile riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste ametiasutustele ning nende ametiisikutele, avalik-õiguslikele ja eraõiguslikele juriidilistele isikutele ning füüsilistele isikutele, kes oma tegevuses puutuvad kokku laste ja lastekaitsega.

Lapse huvist kui esmatähtsast kaalutlusest tuleb lähtuda näiteks lapsevanemal, kes otsustab, kas laps peaks kooli vahetama; kohtunikul, kes jagab vanemate hooldusõigust, kohalikul omavalitsusel, kes teeb otsuse mänguväljaku ehitamise kohta, aga ka kõigil ülejäänud avalikus või erasektoris tegutsevatel füüsilistel ja juriidilistel isikutel, kes teevad otsuseid, mis last või lapsi otseselt või kaudselt mõjutavad.

Ka otsuste puhul, mis ei pruugi pealiskaudsel vaatlusel tunduda olevat lastega seotud (näiteks linna transpordikorralduse muutmine), tuleb hinnata, milliseid mõjusid võib sellel olla lastele, ning kui ilmneb, et otsus sisaldab mõjusid lastele, tuleb välja selgitada laste huvid antud küsimuses, ja nendega arvestada. Veelgi enam – otsuse tegemine lastekaitseseaduse § 21 lg 1 mõttes hõlmab lisaks otsuse vastuvõtmisele ning selle kavandamisel eri võimaluste vahel valimisele ka otsuse vastu võtmata jätmist.

See tähendab, et ka otsuse tegemata jätmine on otsus – kui parajasti valitseb olukord, mis ei ole kooskõlas lapse huvidega, ja selle suhtes ei võeta midagi ette, rikutaks lapse huvidest lähtumise kohustust.

Kuidas on võimalik küsida lapse arvamust ja mil määral tuleb sellega arvestada?

Lapsega tema elukorraldust puudutava arutamine peab olema pidev ja loomulik protsess perekonnas, koolis, kohalikus omavalitsuses ja riigi, ning kõigil muudel tasanditel. Et lapsel on võrreldes täiskasvanuga vähem teadmisi ja oskusi, tegemaks enda soovid ja vajadused teistele kuuldavaks, on täiskasvanutel oluline roll lapse sellekohasel suunamisel ja abistamisel. Et laps saaks mingis küsimuses oma arvamuse välja kujundada ja seda avaldada, on vajalik, et ta teaks ja mõistaks, milles täpselt küsimus seisneb.

Selleks tuleb iga last mõjutava otsuse puhul selgitada lapsele kavandatava otsuse sisu ja põhjuseid. Kogu protsess peab toimuma lapse vanust ja arengutaset arvestades sobival viisil, mh kasutades lapsele mõistetavat sõnavara. On vajalik, et lapselt küsitaks tema arvamust aktiivselt, esitades täpsustavaid küsimusi ning püüdes igati mõista, mis arvamus lapsel täpsemalt on.

Seejuures on oluline arvestada, et lapse arvamus on vaid üks asjaolu kõigist võimalikest asjaoludest lapse huvi

Selleks tuleb iga last mõjutava otsuse puhul selgitada lapsele kavandatava otsuse sisu ja põhjuseid. Kogu protsess peab toimuma lapse vanust ja arengutaset arvestades sobival viisil, mh kasutades lapsele mõistetavat sõnavara.

väljaselgitamisel. Laps on õiguste kandjana subjekt, kellel on oma vaated ja seisukohad ning tal võib paljudes olukordades olla palju parem ülevaade enda tegelikest vajadustest kui teistel inimestel; teisest küljest aga lasub lapse suhtes otsuseid tegevatel täiskasvanutel vastutus tagada lapse õigused ja heaolu. Võib esineda olukordi, kus lapse huvide tagamiseks peab näiteks last kasvatav isik tegema lapse arvamusel vastuolus oleva otsuse, lähtudes omaenda kogenumalt positsioonilt ning arvestades, et laps tulenevalt oma vähematest kogemustest ja teadmistest ei suuda näha kõigi tegevuste pikaajalisi tagajärgi. Seega ei ole lapse huvid automaatselt need, mis laps ise arvab need olevat – kuid lapse arvamus tuleb võtta arvesse ühe olulise asjaoluna tema huvide väljaselgitamisel. Seejuures tuleb arvesse võtta lapse aina arenevaid teadmisi, kogemusi ja otsustamisoskust. Mida küpsem laps on, mida rohkem koguneb tal teadmisi ja kogemusi, seda suuremat kaalu tuleb lapse parima huvi väljaselgitamisel tema enda arvamusel anda.

Last kasvatava isiku tasandil tähendab see, et lapsele antavatest käskudest ja keeldudest peaks aja jooksul aina rohkem saama pigem meeldetuletused ja nõuanded, ning hiljem suhtlus võrdsel tasemel. Igal juhul ei ole õigustatud jätta lapse arvamus kõrvale lihtsalt seetõttu, et ta on laps.

Kuidas kohaldub antud säte juhul, kui tehtav otsus mõjutab korraga väga paljusid lapsi?

Lapse huvidest lähtumise kohustus kohaldub ka olukordadele, mis mõjutavad üheaegselt paljusid lapsi. Kuigi sellisel juhul ei pruugi olla võimalik selgitada välja iga üksiku lapse parimat huvi, tuleb laste, keda otsus mõjutab, arvamusel lähtuda ka kõigis sellistes olukordades, niivõrd kui see on tulenevalt vastava olukorra erisustest võimalik ja mõistlik. Üldise põhimõttena peab olema lapse parima huvi väljaselgitamise protsess seda põhjalikum ning lapse parimale huvile võrreldes teiste kaalutlustega antav kaal seda olulisem, mida suurem on tehtava otsuse võimalik mõju lapse õigustele ja heaolule.

Konkreetselt üht või paari last puudutavate otsuste puhul on lapse arvamus uurimine võrdlemisi lihtne protsess – piisab otsesest ja austavast suhtlusest selle konkreetse lapse või nende konkreetsete lastega. Kui otsus mõjutab aga korraga suurt hulka lapsi (näiteks kohaliku omavalitsuse või riigi tasandil vastu võetavate poliitiliste otsuste puhul), ei ole tõenäoliselt kõigi

laste arvamusel küsimine võimalik (kuigi mõningatel juhtudel võib see olla teostatav näiteks läbi kõigile lastele jagatava küsimustiku). Olukorras, kus otsus mõjutab paljusid lapsi, võib igalt lapselt arvamusel küsimise asemel küsida arvamust laste esindajatelt. Sellisel juhul tuleks hoolitseda, et lapsed, kellele antakse kõigi laste nimel arvamust avaldada, esindaks võimalikult esinduslikult laste koguhulka. Esinduslikkust on võimalik tagada läbi konsulteeritava laste mitmekesisuse (vanuse, soo, emakeele, erinevate elukogemuste ja erivajaduste poolest), ning demokraatlikult valituse (näiteks koolide õpilasesinduste puhul).

Kas „lapse huvidest kui esmatähtsast kaalutlusest lähtumine“ tähendab, et lapse huvid kaaluvad alati üles kõigi teiste isikute huvid?

Lapse õiguste komitee üldkommentaarid eristatakse lapse huvidest lähtumisest rääkides kaht erinevat mõistet – *primary consideration* ning *paramount consideration*. Neist esimene, *primary consideration*, on termin, mis sisaldub ka konventsiooni artikkel 3 sõnastuses ning mis tähendab esikohale seadmist/esmatähtsa kaalutlusena arvestamist. See on tähendus, mida kannab ka lastekaitseseaduse § 21. Et selle piire paremini näha, on aga oluline mõista ka termini *paramount consideration* tähendust. *Paramount consideration* (mida võib eesti keelde tõlkida kui lapse huvide *ülimuslikuks* seadmist) tähendab tugevamat kaitset, kui *primary consideration* – see tähendab, et kui lapse huvid lähevad vastuollu teiste isikute huvidega, siis olenemata sellest, kui kaalukad need teiste isikute huvid muidu ka ei oleks, tuleb teha ikkagi otsus, mis tagab just lapse huvisid.

Paramount consideration (mida võib eesti keelde tõlkida kui lapse huvide *ülimuslikuks* seadmist) tähendab tugevamat kaitset, kui *primary consideration* – see tähendab, et kui lapse huvid lähevad vastuollu teiste isikute huvidega, siis olenemata sellest, kui kaalukad need teiste isikute huvid muidu ka ei oleks, tuleb teha ikkagi otsus, mis tagab just lapse huvisid.

Primary consideration ehk lapse huvidest kui esmatähtsast kaalutlusest lähtumine konventsiooni artikkel 3 ja lastekaitseseaduse § 21 tähenduses nii kaugele ei lähe. Nagu eespool selgitatud, on lapse huvidest lähtumise kohustuse kohaldamisala väga lai, see kohaldub ka otsustele, millel on lastele vaid kaudne mõju, samal ajal kui mõju teiste isikute huvidele ja õigustele on väga märkimisväärne. Sellistes olukordades ei oleks mõeldav, et lapse huvid kaaluks alati üles kõigi teiste huvid.

Lapse huvidest kui esmatähtsast kaalutlusest lähtumise puhul tuleb esiteks alati üritada leida lahendusvariant, mis aitaks ühekorraga tagada nii lapse kui ka teiste isikute huvisid. Kui see aga võimalik ei ole, võivad mõnikord teiste isikute huvid kaaluda lapse huvid üles – näiteks, kui otsus ei vastaks küll üleni lapse parimale huvile, kuid mõju lapse õigustele ja heaolule oleks väike, ja samas oleks otsusel väga suur positiivne mõju teiste inimeste õiguste tagamisel.

Sellegipoolest tuleb alati anda lapse huvidele *eriline* kaal, *teatav prioriteetsus*, võrreldes teiste isikute huvidega – lapse huvid on kõrgemalseisvad, olgugi et mitte alati kõiki teisi kaalutlusi ümberlükkavad. Põhjendus lapse huvi esmatähtsaks seadmiseks tuleneb lapse võrreldes täiskasvanutega eelduslikult väiksematest võimalustest ise enda huve esindada. Mida olulisemal määral mõjutab otsus lapse heaolu, seda prioriteetsemaks tuleb lapse parim huvi võrreldes muude asjaoludega seada.

MTÜ Lastekaitse Liit lahkab konverentsil uut lastekaitseadust

MTÜ Lastekaitse Liit viib 20. novembril läbi traditsionaalseks saanud aastakonverentsi. Sel korral keskendub konverents “Kuidas elad, Eestimaa laps?” laste kasvatamisele ilma kehalise karistamise ja vaimse vägivallata. Seepärast ka konverentsi alapealkiri “Ära löö last – ka sõnadega!”.

Eesti uus lastekaitseseadus jõustub 1. jaanuaril 2016, keelustades laste kehalise karistamise. Konverentsil uuritakse, kuidas hakkab uus seadus rakenduma kodus, lasteaias ja koolis. Samuti arutletakse, kuidas saaks ühiskond kaasa aidata uue seaduse järgimisele.

Miia Pitkänen Soome Lastekaitse Keskliidust jagab kogemusi Soomest, kus juba mõnikümmend aastat on kehaline karistamine keelustatud. Eestil on põhjanaabrite kogemustest nii mõndagi õppida. Lisaks teistele tunnustatud spetsialistidele räägib Tallinna Lastehaigla Psühhiaatriakliiniku juhataja Anne Kleinberg, kuidas mõjub lastele vaimne ja kehaline karistamine. Missugused

on tagajärjed? Mille poolest erinevad need lapsed, kes on kogenud kehalist karistamist ja vaimset vägivalda nendest lastest, kes seda kogenud ei ole? Kust läheb kehalise karistamise piir? Tutistamine? Käest sakutamine?

Konverentsil tutvustatakse MTÜ Lastekaitse Liit värsket uuringut „Lapse osalus pereelus“, mille eesmärk oli selgitada välja laste osalus pereelus, vanemate kasvatustavad (sh karistusviisid), laste arvamus selles osas ning muutused antud küsimustes nii praktikas kui ka hoiakutes võrreldes 2008. aastaga. Oma arvamuse ütles 500 last üle Eesti.

**Jälgi konverentsi täna
Postimehe veebist!**

"MEIE PERE ARMASTAB..."

20.novembril 1991.aastal jõustus Eestis ÜRO Lapse õiguste konventsioon. Konventsiooniga ühinedes võttis Eesti riik endale kohustuse tagada rahvusvaheliselt tunnustatud õigused igale Eestis elavale lapsele. Sellest tulenevalt tähistabki MTÜ Lastekaitse Liit novembrikuud kui lapse õiguste kuud, mille raames toimuvad tegevused nii lastele, noortele kui ka täiskasvanutele.

Sellel aastal kutsub MTÜ Lastekaitse Liit lapsi ja noori osalema loovtööde konkursil teemal. Loovtööde konkurs ootab fotosid ja joonistusi kõikidelt kuni 18.aastastelt lastelt. Konkursile ootame töid sellest, mida armastab Sinu pere ühiselt teha.

Mis on teie lemmiktegevused või –harjumused? Olgu selleks ühiselt teleka vaatamine või pühapäevahommikuste pannkookide valmistamine. Kuidas veedate nädalavahetusi, kus vanemad ei pea tööle tõttama ja lapsedki saavad lasteaiast ja koolist puhata jne. Kuigi töid ootame esitama lapsi (vanuses kuni 18), võiksid töödel kajastuda kõik pereliikmed. Olgu nendeks vanavanemad, tädid-onud, kassid-koerad. Iga pere on ainulaadne. Näidakem seda ka oma töödel.

Töid ootame kuni 30.novembrini (k.a).

Konkursi toetavad ja auhindu annavad välja: Lennusadam, Kohtla Kaevanduspark, AHHA keskus, Tartu Lõunakeskuse seikluspark ja Maanteemuuseum.

MTÜ Lastekaitse Liit tänab kõiki toetajaid, kes on välja pannud konkursi auhinnad.

Lisainfot leiate MTÜ Lastekaitse Liit koduleheküljel - lastekaitseliit.ee

LISAINFO

- › www.lastekaitseliit.ee
- › ajakiri.lastekaitseliit.ee
- › lapsehaal.lastekaitseliit.ee
- › www.targaltinternetis.ee
- › www.kiusamisestvabaks.ee
- › konventsioon25.lastekaitseliit.ee

Uuri ka lastekaitse liidu

Lastelaagrite kohta

- › www.lastelaagrid.eu

Lastekaitse Liit
Estonian Union for Child Welfare

Anna meile tagasidet
ja soovita teemasid,
mida võiksime järgmistes
numbrites kajastada.

ajakiri@lastekaitseliit.ee